

Miika Sahamies

4.12.2020

Dnro 129/62/2020

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaam@minedu.fi
oppivelvollisuus@minedu.fi

Lausuntopyyntönnö 13.11.2020/Dnro VN1985/2020, VN1985/2020-OKM-296

Ehdotus eräiden valtioneuvoston asetusten muuttamisesta liittyen oppivelvollisuuden laajentamiseen ja tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen

Lausuttavat asetuseronnokset

- valtioneuvoston asetukseksi ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (673/2017) muuttamisesta
- valtioneuvoston asetukseksi lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) muuttamisesta
- valtioneuvoston asetukseksi opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun asetuksen (986/1998) muuttamisesta
- valtioneuvoston asetukseksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (1766/2009) muuttamisesta.

Akava ry lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Lausunnon pääkohdat

- Akava pitää esitettyjä asetuseruutoksia pääsääntöisesti kannatettavina. Ne tukevat oppivelvollisuuden laajentamisen tavoitetta, jonka mukaan jokainen suorittaa vähintään toisen asteen tutkinnon.
- Oppivelvollisilla on oltava yhdenvertainen oikeus opetukseen riippumatta siitä, suorittaako hän oppivelvollisuutta lukiossa vain ammatillisessa oppilaitoksessa. Tämä tarkoittaa ammatilliseen koulutukseen säädettävää opetustuntimäärää osaamispistettä kohden. Arvio kunkin opiskelijan tarvitsemasta opetuksesta ja ohjauksesta kirjattaisiin HOKS:n yhteydessä ammatillisen koulutuksen osaamisperustaisuus säilyttäen.
- Akava edellyttää ammatillisen koulutuksen asetusta muutettavaksi niin, että osaamispisteelle määritelty tuntimäärää 12 tuntia muutetaan 18 tunniksi (60 min). Ilman kyseistä muutosta Akava ei kannata esitystä ja vaatii 10 a §:n poistamista ja siirtämistä jatkovalmisteluun erillisessä työryhmässä.
- Oppivelvollisuusudistuksen ja siihen sisältyvien asetuseruutosten vaikutuksia on seurattava ja arvioitava osana pitkäaikaista ja laajaa oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanon tukea.

Hallituksen esityksessä oppivelvollisuuden laajentamiseksi ehdotetaan säädettäväksi oppivelvollisuuslaki ja laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta sekä muutettavaksi näihin liittyen useita muita lakeja. Nämä edellyttävät muutoksia myös lukiokoulutuksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen (810/2018), ammatillisesta koulutuksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen (673/2017), opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annettuun asetukseen (986/1998) sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun valtioneuvoston asetukseen (1766/2009).

Akava pitää nyt lausunnolla olevia asetusmuutoksia pääsääntöisesti kannatettavina. Esitetyt muutokset ovat enimmäkseen teknisluontoisia johtuen lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen yhdistämisestä esitetysti 1.8.2022 alkaen uuteen, tutkintokoulutukseen valmentavaan koulutukseen.

Asetusmuutokset tukevat muutamien muutosehdotuksien oppivelvollisuuden laajentamisen tärkeää tavoitetta siitä, että jokainen suorittaa vähintään toisen asteen tutkinnon. Tämä edellyttää vahvaa panostamista opiskeluhuoltoon, opinto-ohjaukseen sekä opetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämistä.

Asetus ammatillisesta koulutuksesta

Oppivelvollisuuden nostaminen ja siihen liittyvien koulutuspalveluiden kehittäminen on tärkeä ja kannatettava uudistus. Akavan mukaan pelkkä oppivelvollisuuden mekaaninen laajentaminen ei kuitenkaan yksin riitä, vaan toisen asteen suorittamista tukee parhaiten oppivelvollisuus uudistuksen painopisteen siirtäminen oppimisen tukea ja syrjäytymisen ehkäisyä painottavaksi. Akavan mielestä esitetty asetusmuutos tukee tätä tavoitetta painottaen erityisesti oppivelvollisten opintojen alkuvaihetta, johon keskeyttämiset tällä hetkellä ajoittuvat.

Akava kannattaa opetuksen ja ohjauksen riittävän määrän arvioinnista säättämistä valtakunnallisesti yhtenevällä tavalla. Tällä hetkellä vallitseva tilanne ei ole opiskelijoiden oikeusturvan kannalta hyväksyttävä, sillä koulutuksen järjestäjät voivat määritellä osaamispisteen täysin vapaasti niin vaativuuden kuin siihen liittyvän opiskelijan oikeuden saada opetusta osalta. Näin se ei takaa opiskelijalle yhdenvertaisesti työelämän ja jatko-opintojen vaatimaa riittävää osaamista.

Nyt lausunnolla oleva esitys pyrkii korjaamaan kyseisen epäkohdan. Se antaa osaamispisteelle kansallisesti yhtenevän määritelmän, josta lähtötilanne arvioidaan, ja siihen rinnastuen, paljonko opetusta kukin

opiskelija osaamisensa hankkimiseen ajasta, paikasta ja oppimisympäristöstä riippumatta tarvitsee. Tätä HOKSiin kirjattavaa arviota opiskelijan tarvitsemasta opetuksesta ja ohjauksesta voidaan jatkossakin tarpeen tullen päivittää.

Tärkeästä tavoitteesta huolimatta Akava ei pidä esitettyä osaamispisteen kaavamaisesta laskentatapaa oikeana, sillä se ei ota huomioon sitä aikamäärää, jolle lukiokoulutukseen rinnastettu pisteiden hankkiminen jakautuu. Tästä johtuen *Akava edellyttää ammatillisen koulutuksen asetusta muutettavaksi niin, että osaamispisteelle määritelty tuntimäärä 12 tuntia muutetaan 18 tunniksi (60 min). Ilman kyseistä muutosta Akava ei voi kannattaa esitystä ja vaatii 10 a §:n poistamista ja siirtämistä jatkovalmisteluun erillisessä työryhmässä.* Osaamispistekohtaisen tuntimäärän muutos heijastelisi nykyuotoilua paremmin myös eurooppalaista ammatillisen koulutuksen Ecvet-suositusta.

Osaamispisteen yhtenevän määrittelyn takaamiseksi Akava vaatii lisäksi poistettavaksi sivulta yhdeksän (s. 9) seuraavaa lausetta: *“Tutkinnon perusteissa määritellyt osaamispisteet eivät siis perustu annettavan opetuksen ja ohjauksen määrään, joten osaamispistemäärältään saman laajuiset tutkinnon osat tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueet eivät aina edellyttäisi kaavamaisesti samaa tuntimäärää opetusta ja ohjausta.”* Akavan näkökulmasta kyseinen lause on ristiriidassa 10a §:n tavoitteen kanssa, jonka tarkoituksena on nimenomaan luoda kaikille opiskelijoille yhdenvertaiset opiskelumahdollisuudet.

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Akava kannattaa esitettyjä muutoksia. Esitetyt muutokset ovat pitkälti teknisluonteisia.

Valtioneuvoston asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista

Akava kannattaa esitettyjä muutoksia. Akava pitää tärkeänä, että asetukseen opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädetään selkeät, uutta tutkintoon valmentavaa koulutusta koskevat kelpoisuusvaatimukset heikentämättä nykyisiä kelpoisuuksia.

Valtioneuvoston asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Akava kannattaa esitettyjä muutoksia. Erillisenä tutkintona opintonsa suorittavien määrää on kuitenkin tärkeä seurata oppivelvollisuuden

laajentamisen astuttua voimaan ja arvioitava tästä mahdollisesti aiheutuva työmäärä osana pitkäaikaista ja laajaa oppivelvollisuus uudistuksen toimeenpanon tukea.

Akava ry

Sture Fjäder
puheenjohtaja

Pekka Piispanen
johtaja